

3. Вінков, В. (2023). Ідентичність українця в умовах війни: особливості переживання загроз. *Проблеми політичної психології*, 14(28), 79–92.
4. Вінков, В. (2024). Українці в умовах війни: особливості переживання загроз та наслідків для ідентичності. *Психологічні перспективи*, 43, 25–47.
5. Кальницька, К. О., & Новик, Л. М. (2018). Особливості самоідентифікації студентів у процесі професійної освіти. У *Матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми оптимального функціонування особистості в сучасних умовах”* (с. 66–68). Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
6. Краснякова, А. (2018). Мережа інтернет як комунікативний простір національної та громадянської самоідентифікації кіберпокоління. *Проблеми політичної психології*, 21(1), 174–184. <https://doi.org/10.33120/ropp-Vol21-Year2018-15>.
7. Кухарук, О. (2023). Прогнозування соціально-психологічної резиліентності у ситуації тривалого травматичного стресу: ідентичнісно-поведінковий підхід. У О. Суший (Ред.), *Психологічне забезпечення прогнозування соціальних процесів* (с. 115–132). Імекс-ЛТД
8. Петровська, І. Р. (2023). *Психологія становлення громадянської ідентичності особистості* (Дисертація доктора психологічних наук). Інститут соціальної та політичної психології НАПН України.
9. Степико, М. Т. (2011). *Українська ідентичність: феномен і засади формування*. Національний інститут стратегічних досліджень.
10. Шебанова, В. І., Дементьєва, К. Г., & Чикур, Л. Д. (2022). Соціально-психологічні чинники формування національної ідентичності української студентської молоді. *Габітус*, 34, 30–36.

Савчук О.М., кандидат психологічних наук,
доцентка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
olena.savchuk@ukma.edu.ua

ГРУПОВА СУПЕРВІЗІЯ ДЛЯ ФАХІВЧИнь МОБІЛЬНИХ БРИГАД З ПИТАнь ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА

Діяльність з протидії та запобігання гендерно зумовленому насильству (ГЗН) вимагає від залучених фахівців не лише високої професійного кваліфікації, але й психологічної витривалості та стабільності. Працівники сфери ГЗН перебувають у зоні високого ризику розвитку вторинного травматичного стресу та вікарної травматизації (Ga-Young Choi, 2020; Secondary traumatic stress, 2023). Ці стани виникають внаслідок емпатичного залучення в історії клієнтів, які пережили досвід ГЗН. Тож питання підтримки та збереження ментального здоров'я фахівців сфери ГЗН як складової системи забезпечення якості послуг є актуальним.

Одним із засобів такої підтримки фахівців є супервізія в соціальній роботі, яка в сучасному дискурсі розглядається як «професійна підтримка працівників, спрямована на подолання труднощів, аналіз недоліків та профілактику вигорання» (Наказ Мінсоцполітики, 2020). Її надання є фундаментальною складовою системи забезпечення якості послуг та збереження ментального здоров'я працівників (Керівництво, 2022).

Міжнародні стандарти Фонду народонаселення ООН визначають супервізію як критичний елемент підготовки персоналу до роботи в надзвичайних ситуаціях, що стосується

і проблеми ГЗН (Міжвідомчі міжнародні стандарти, 2019). Важливо, щоб супервізія у сфері ГЗН відповідала підходу, орієнтованому на постраждалих, і була адаптованою до потреб фахівців, які працюють з ними (Савчук, 2020). Також для того, щоб супервізія в сфері ГЗН була ефективною, необхідно враховувати травма-інформований підхід, який передбачає визнання того, що травма впливає не лише на клієнтів, але й на персонал, який працює з ними (Trauma-violence, 2025).

Ці та інші параметри виступали засадами організації та проведення групових супервізій для 18 фахівчинь мобільних медичних бригад, які працювали в рамках міжнародного проекту РАСТ «Інновації в сфері протидії ВІЛ». До складу мобільних бригад входили лікарі, медичні сестри, психіатри, психологи, соціальні працівники. Їхня діяльність стосувалась надання первинної медичної та психологічної допомоги, профілактики ВІЛ та ГЗН на виїздах у віддалених регіонах України. Участь у супервізіях брали ті фахівчині (психологи, психіатри та соціальні працівники), які за власним бажанням вирішили отримувати підтримку та супровід у роботі з питань ГЗН. Групова супервізія була обрана як професійна модель підтримки фахівчинь з огляду на переваги її формату (залучення більшої кількості учасниць, збереження часових ресурсів), терапевтичні фактори групової роботи та створення можливості для обміну досвідом.

Першочергово при організації групових супервізій було проведено опитування щодо потреб та очікувань фахівчинь МБ, які визначали в подальшому мету сесій та їх зміст. Відповідно до аналізу результатів опитування були визначені три ключові тематичні блоки для обговорення на групових сесіях. Вони стосувались (1) надання допомоги в сфері ГЗН, (2) професійної етики в роботі з постраждалими, (3) професійного вигорання у фахівців сфери ГЗН.

У першому блоці на групових сесіях розглядалися питання професійної компетентності в темі ГЗН (як виявляти проблему насильства, як ідентифікувати види насильства, як надавати консультації, як переадресувати до профільних фахівців), навичок роботи з постраждалими (як працювати із закритістю та страхом постраждалої особи звернутися по допомогу, як інформувати клієнтку, як встановлювати контакт та формувати довіру).

Другий блок змісту супервізій стосувався професійної етики в роботі з випадками ГЗН, де обговорювались окрім базових етичних принципів надання допомоги й ті принципи, які є важливими саме для цієї сфери, зокрема: «не нашкодуй», «не приймай рішення замість клієнтки», «подбай про безпеку та конфіденційність», «не наражай на ризик клієнтку та себе», «не надавай поради» тощо.

Третій блок питань розглядався під час супервізій через аналіз причин вигорання, дослідження власної групи детермінант, обговорення складних випадків у роботі, визначення оптимальних способів запобігання вигоранню та пошук власних ресурсів для його подолання.

Загалом, участь в групових супервізійних сесіях сприяла підвищенню рівня професійності у фахівчинь МБ щодо роботи з випадками ГЗН, зниженню рівня вторинної травматизації та професійного вигорання. Вона виступала не лише як засіб професійної підтримки, але і як необхідний механізм, який поєднував дотримання професійних етичних стандартів, забезпечення психологічного здоров'я фахівчинь та їхньої ефективності як надавачів допомоги.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства соціальної політики №414 від 12/06/2020 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо супервізії працівників, які надають соціальні послуги. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0414739-20#Text>
2. Міжвідомчі мінімальні стандарти запобігання гендерно-зумовленого насильству та реагуванню на нього в умовах надзвичайних ситуацій. – 2019. Режим доступу: https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/GBV_Minimun_Standards_Ukrainian.pdf
3. Савчук О. М. (2020) Міжнародні стандарти щодо послуг для постраждалих від насильства. Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/18378>
4. Керівництво з проведення супервізій/упорядник Савчук О. ГО «Соціум -XXI», 2022. - 54 с.
5. Ga-Young Choi. (2020). Organizational Impacts on the Secondary Traumatic Stress of Social Workers Assisting Family Violence or Sexual Assault Survivors https://www.researchgate.net/publication/233027289_Organizational_Impacts_on_the_Secondary_Traumatic_Stress_of_Social_Workers_Assisting_Family_Violence_or_Sexual_Assault_Survivors
6. Secondary Traumatic Stress And Empowerment Among Social Workers Working With Family Violence Or Sexual Assault Survivors, (2023). - UNI, <https://scholarworks.uni.edu/facpub/890/>
7. Trauma- and Violence-Informed Interview Strategies in Work with Survivors of Gender-Based Violence, (2025). Learning Network, Western University, https://www.gbvllearningnetwork.ca/our-work/issuebased_newsletters/issue-32/index.html

Дума Л.П., магістриня соціальної роботи,
старша викладачка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Кієво-Могилянська академія»
lduma@ukma.edu.ua

ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ Й ТЕХНІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ (ОТСА): АДАПТАЦІЯ МЕТОДИКИ В УКРАЇНІ

В Україні громадські організації стало відіграють значущу роль у наданні соціальних послуг уразливим групам населення й демонструють зацікавленість у оцінці та сфокусованому на її результатах зміцненні своєї організаційної й технічної спроможності забезпечувати послуги високої якості.